

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง "การทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย ด้วยตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนและบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียน" ที่ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทที่ผ่านมาแล้ว ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ของเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย

ตอนที่ 2 การทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยที่ใช้ในการวัดเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ของเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย

จากสมมติฐานข้อที่ 1 คະแนนเจตคติโดยตรงที่วัดได้จากมาตรจำแนกความหมายและมาตรวัดระดับความรู้สึกโดยรวมมี**สหสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำ**กับคະแนนเจตคติโดยนัยที่วัดด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 นั่นคือ คະแนนเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยตรงมีค่าสหสัมพันธ์กับคະแนนเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยนัย [$r(187) = .39, p < .001$, หนึ่งหาง] ซึ่งเป็นระดับความสัมพันธ์ในระดับต่ำ สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาที่พบว่าความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ (Fazio & Olson, 2003; Hofmann et al., 2005) การศึกษาอภិวิเคราะห์ (meta-analysis) ของ Hofmann และคณะ รายงานค่าสหสัมพันธ์ (r) เฉลี่ยเท่ากับ .24 ส่วนการศึกษาเจตคติ 25 เรื่อง จากกลุ่มตัวอย่างกว่า 10,000 คน พบค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยของการวัดจากแบบรายงานตนเองกับการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเท่ากับ .37 (Nosek, 2005)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้พบระดับความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nosek (2005) ที่กล่าวว่า การศึกษาเจตคติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมือง เจตคติที่วัดโดยตรงด้วยแบบรายงานตนเองจะมีความสัมพันธ์กับเจตคติที่วัดโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในระดับสูง เช่น การศึกษาเจตคติต่อการทำแท้ง (pro choice – pro life) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .70 ความชื่นชอบนักการเมือง (Al Gore- George Bush) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .86 เจตคติต่อพรรคการเมือง (Democrats- Republicans) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .59 ในขณะที่การศึกษาเจตคติในประเด็นอื่นๆ จะพบระดับความสัมพันธ์ของการวัดเจตคติด้วยแบบรายงานตนเองกับการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยแตกต่างกันไป เช่น การศึกษาเจตคติต่อชาวเอเชียกับชาวอเมริกันผิวขาว มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .16 การศึกษาเจตคติต่อคนแก่ – คนหนุ่มสาว มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .26 การศึกษาเจตคติต่อผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ – ศาสนาอื่น มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .40 ในขณะที่การศึกษาเจตคติต่อคนอ้วน-คนผอมกลับไม่มีสหสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์เช่นนี้ทำให้นักวิจัยที่ศึกษาเจตคตินำไปสู่ข้อสรุปว่า เจตคติที่วัดโดยตรงกับเจตคติที่วัดโดยนัยเป็นการประเมินการตอบสนองที่เกิดขึ้นแตกต่างกันหรือบางครั้งก็ขัดแย้งกัน (เช่น Banaji & Hardin, 1996; Blair & Banaji, 1996; Bosson, Swann, & Pennebaker, 2000; Devine, 1989; Fazio et al., 1995; Greenwald, et al., 1998 อ้างถึงใน Nosek, 2005) ส่วนข้อสรุปของ Karpinski และ Hilton (2001) กล่าวว่า เจตคติที่วัดโดยตรงกับเจตคติที่วัดโดยนัยมีภาวะสันนิษฐานที่แตกต่างกัน ก่อตัวขึ้นมาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ในขณะที่ Greenwald และ Banaji (1995); Nosek (2005); Greenwald และ Nosek (2001); Hofmann และคณะ (2004); Nosek, Banaji, และ Greenwald (2002); Nosek และ Banaji (2002); Nosek และ Smyth (2005 อ้างถึงใน Nosek, 2005) ได้สรุปว่า เจตคติที่วัดโดยตรงด้วยแบบรายงานตนเองกับเจตคติที่วัดโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยมีภาวะสันนิษฐานที่แตกต่างกันที่เกี่ยวข้องกัน

McConnell และ Leibold (2001) ศึกษาเจตคติต่อเชื้อชาติ พบว่าเจตคติที่วัดโดยตรงและเจตคติที่วัดโดยนัยมีสหสัมพันธ์กัน ($r = .42$) McConnell และ Leibold กล่าวว่า ควรสรุปว่าเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยเป็นการวัดความรู้ที่คล้ายคลึงกันน่าจะเหมาะสมกว่า ในขณะที่ Hofmann และคณะ (2005) กล่าวว่า แม้ว่าในตอนแรกๆ นั้นจะเน้นทำความเข้าใจถึงความแตกต่างกันของภาวะสันนิษฐานของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย และพบว่ามีความไม่

สอดคล้องกันของภาวะสันนิษฐานการวัดทั้งสองรูปแบบ แต่ก็พบหลักฐานเชิงประจักษ์จำนวนมากที่ช่วยยืนยันว่าเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยมีความสัมพันธ์กัน และขนาดความสัมพันธ์ก็แตกต่างกันไปตามขอบเขตของเนื้อหาและปัจเจกบุคคล

ในขณะที่นักวิชาการกลุ่มหนึ่งกลับมุ่งตรวจสอบความเหมือน (หรือต่าง) ของภาวะสันนิษฐานของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย เช่น Dovidio และคณะ (2002) ศึกษาเจตคติต่อชาวผิวดำของนักศึกษาชาวผิวขาว โดยเจตคติที่วัดโดยนัยวัดด้วยการซ่อนเร้นอยู่ภายในของรูปแบบการตอบสนอง (response latency measure) และเจตคติที่วัดโดยตรงด้วยแบบรายงานตนเอง (self-report measure) โดยมองว่า เจตคติโดยตรงและเจตคติโดยนัยก่อร่างให้เกิดพฤติกรรมขึ้นมาในชีวิตประจำวัน (ของชาวผิวขาวต่อชาวผิวดำ) และทำหน้าที่แตกต่างกัน Dovidio และคณะตรวจสอบถึงอำนาจในการทำนายความลำเอียงและการรับรู้ถึงความลำเอียงที่เป็นพฤติกรรมที่เป็นคำพูด (verbal behaviors) และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นคำพูด (nonverbal behaviors) ผลการศึกษาพบว่า เจตคติที่วัดด้วยแบบรายงานตนเองสามารถทำนายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นคำพูด เมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยชาวผิวขาวมีปฏิสัมพันธ์กับชาวผิวดำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผ่านกระบวนการไตร่ตรองมาก่อน (deliberative behaviors) และเจตคติที่วัดโดยตรงก็สามารถทำนายได้ถึงการรับรู้ถึงความไม่เป็นมิตรที่ชาวผิวขาวรู้สึกกว่าตนเองได้แสดงออกต่อชาวผิวขาวมากกว่าชาวผิวดำ

ในทางตรงกันข้ามเจตคติที่วัดโดยนัยสามารถทำนายพฤติกรรมที่ไม่เป็นคำพูดที่ชาวผิวขาวแสดงออกอย่างลำเอียงต่อชาวผิวดำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทันทีทันใด (spontaneous nonverbal behaviors) เช่น การโน้มตัวเข้าใกล้หรือออกห่างเมื่อพูดคุย อัตราความเร็วของการกระพริบตา และจำนวนครั้งที่สบตาน้อยกว่า ซึ่งสัมพันธ์กับความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความรู้สึกทางลบที่มีต่อชาวผิวดำ Dovidio และคณะ ได้สรุปผลที่สอดคล้องกับ McConnell และ Leibold (2001) ที่ศึกษาถึงความตรงด้านอำนาจในการทำนายของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย โดยมองว่าเจตคติที่วัดโดยตรงสามารถทำนายพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างไตร่ตรองก่อน ส่วนเจตคติที่วัดโดยนัยโดยหลักแล้วจะสามารถทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ภาวะสันนิษฐานของเจตคติที่วัดโดยตรงกับเจตคติที่วัดโดยนัยจึงแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยเน้นย้ำถึงอำนาจการทำนายของเจตคติที่วัดได้สองรูปแบบว่ายังต้องมีการศึกษาในเชิงลึกมากกว่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของเจตคติโดยตรง และเจตคติโดยนัย และ

เสนอว่าเจตคติทั้งสองรูปแบบอาจจะเป็นระบบที่แยกจากกันและมีผลที่เป็นอิสระจากกันโดยสิ้นเชิง

Gawronski, Hofmann, และ Wilbur (2006) เน้นย้ำถึงการนิยามการวัดเจตคติโดยนัยที่มักจะนิยามว่าเป็นเจตคติที่เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติตระหนักรู้ตน (unconscious) และการวัดเจตคติโดยตรงว่าเป็นเจตคติที่เกิดขึ้นอย่างรู้ตน (conscious) ต้องนิยามอย่างระมัดระวัง และแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างรัดกุม เพราะการแยกแยะความแตกต่างของคำนิยามข้างต้น ยังต้องการการศึกษาเชิงลึกมากกว่านี้

Payne และคณะ (2008) มองว่าในความจำของมนุษย์ เจตคติโดยตรงและเจตคติโดยนัยจะถูกพัฒนาหรือก่อตัวขึ้นมาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน และถูกคาดหวังให้มีความอ่อนไหวต่อการแสดงการควบคุมหรือกำหนดรูปแบบที่แตกต่างกัน จึงทำให้เจตคติโดยตรงและเจตคติโดยนัยไม่มีความสอดคล้องกัน

การศึกษาของ Smith และ Nosek (in press) พบว่า เมื่อจัดกระทำให้บุคคลมุ่งเป้าไปที่การวัดเจตคติที่มีองค์ประกอบด้านปัญญา นั่นคือ ให้ผู้ตอบมุ่งเป้าไปที่ความคิดหรือความเชื่อของตน (cognitive focus) ที่มีต่อที่หมายเจตคติ เจตคติที่วัดโดยตรงที่ได้จากแบบรายงานตนเองมีความแตกต่างจากเจตคติที่ได้จากการวัดโดยนัย และสามารถแยกได้ว่าการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยมีภาวะสันนิษฐานที่แตกต่างกัน แต่เมื่อให้บุคคลมุ่งเป้าการวัดเจตคติไปที่องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ นั่นคือ ให้ผู้ตอบสนใจไปที่ความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนที่มีต่อที่หมายเจตคติ ก็พบว่าเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น Smith และ Nosek สรุปว่าระดับความเข้มข้นของความสอดคล้องกันของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยขึ้นอยู่กับรูปแบบการประเมินที่จัดกระทำให้บุคคลมุ่งเป้าคิดหรือแสดงความรู้สึก เจตคติที่วัดโดยตรงมีความสัมพันธ์กับเจตคติที่วัดโดยนัยมากขึ้นเมื่อบุคคลมุ่งเป้าไปที่ความรู้สึกและอารมณ์ สัมพันธ์มากกว่าเมื่อมุ่งเป้าไปที่ความคิดและความเชื่อ การที่บุคคลมุ่งเป้าไปที่อารมณ์อาจทำให้เกิดเส้นแบ่งที่ไม่ชัดเจนระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย และแสดงเจตคติออกมาในแบบรายงานตนเองได้อย่างสัมพันธ์กับการกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่ประเมิน ผลการศึกษานี้จึงช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านปัญญา-อารมณ์ และภาวะสันนิษฐานของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยมากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสงสัยถึงเจตคติที่วัดโดยตรงด้วยมาตรจำแนกความหมาย ซึ่งผู้วิจัยนำคำศัพท์ชุดเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย และใช้มาตรวัดระดับความรู้สึกโดยรวมซึ่งเป็นการประเมินองค์ประกอบด้านความรู้สึก จะเห็นว่าเป็นการจัดกระทำให้ความใกล้เคียงกันระหว่างการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยมากแล้วแต่กลับพบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยในระดับต่ำ [$r(187) = .39, p < .001$, หนึ่งหาง] ผู้วิจัยจึงน่าจะเน้นที่ได้จากแนวทางการคำนวณแบบใหม่ของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยที่ Greenwald และคณะ (2003) เสนอไว้ เรียกว่า *D score* ที่เกิดจากการคำนวณคะแนนความเร็วในการตอบสนองให้เป็นขนาดอิทธิพล โดยเสนอว่าคะแนนนี้จะช่วยทำให้เพิ่มสหสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยให้สูงขึ้น ผลการวิเคราะห์พบค่าสหสัมพันธ์เพิ่มขึ้นแต่ยังคงมีระดับสหสัมพันธ์ในระดับต่ำอยู่ [$r(187) = .42, p < .001$, หนึ่งหาง] ในทัศนะของผู้วิจัยมองว่าการศึกษาความเหมือน (หรือแตกต่าง) ในภาวะสันนิษฐานหรือการกำหนดนิยามที่ชัดเจนของเจตคติที่วัดโดยนัยกับที่วัดโดยตรงเป็นประเด็นที่ยังต้องการศึกษาในเชิงลึกอีกมาก ผู้วิจัยไม่ต้องการสรุปถึงความเหมือนหรือความต่างของภาวะสันนิษฐาน แต่จะมุ่งไปที่ประเด็นที่ว่า “เมื่อไหร่” หรือ “บุคคลลักษณะเช่นไร” ที่อาจจะมียุทธวิธีระดับความสอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับเจตคติที่วัดโดยนัย ตามข้อเสนอนะ Nosek (2007) ที่เสนอว่าเจตคติที่วัดโดยตรงและที่วัดโดยนัยมีความสัมพันธ์กันในระดับที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับที่หมายเจตคติที่ต้องการวัดและสถานการณ์บางอย่าง เช่น ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพของบุคคล ระดับความเข้มของเจตคติ ระดับการนำเสนอตนเอง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ระดับความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงและโดยนัยสัมพันธ์กันน้อยต่างกัน

Nosek (2007) จึงนำเสนอตัวแปรหลัก 4 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อระดับความสัมพันธ์ของการวัด เจตคติด้วยแบบรายงานตนเองกับการวัดเจตคติด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย นั้นคือ 1) การนำเสนอตนเอง 2) ความเข้มของเจตคติ หรือ ความเข้มของการประเมิน 3) ความแตกต่างของเจตคติ และ 4) ความตรงกันข้ามของเจตคติ ในขณะที่ Hofmann และคณะ (2005) ได้เสนอโมเดลความตระหนักในตน (awareness) และการปรับตัว (adjustment) ส่วน Fazio (1990) ก็เสนอโมเดลที่มีแรงจูงใจและโอกาสเป็นตัวทำนายมาใช้อธิบายปรากฏการณ์นี้ โดยมองว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีวัดเจตคติโดยตรงและโดยนัยขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านแรงจูงใจและโอกาสที่บุคคลใช้ ในการวัดเจตคติโดยนัยซึ่งเป็นการวัดที่เป็นการแสดงออกแบบทันทีทันใด ไม่มีเวลาหรือโอกาสที่จะคิดวิเคราะห์ก่อน ขาดแรงจูงใจหรือโอกาสที่จะคิดวิเคราะห์ได้อย่างละเอียดถี่

ถ้วน ซึ่งตรงข้ามกับการวัดเจตคติโดยตรงที่บุคคลสามารถพิจารณาและประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตคติได้ ในสถานการณ์ที่ต่างกันเช่นนี้จึงทำให้ความสัมพันธ์ของการวัดเจตคติโดยนัยและโดยตรงต่ำลง ข้อเสนอของทุกคนต่างก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการวัดโดยตรงกับโดยนัย ซึ่งจะอภิปรายในตอนที่ 2 ในลำดับต่อไป

ตอนที่ 2 การทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย

จากการอภิปรายผลในตอนที่ 1 ช่วยทำให้สามารถตอบคำถามที่ว่า “เจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยมีความสัมพันธ์กันหรือไม่” ในการอภิปรายตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะมุ่งทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่สามารถทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย ดังที่ Fazio และ Olson (2003) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะตอบว่าเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ คำถามที่ควรจะถามมากกว่า คือ ภายใต้สถานการณ์ และบุคคลประเภทใดที่การวัดโดยตรงและการวัดโดยนัยสัมพันธ์กัน

ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนและบุคลิกลักษณะแบบแมคคิเวลเลียน มาใช้ในการทดสอบการทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยในการวิจัยครั้งนี้ เพราะพิจารณาว่าตัวแปรทั้งสองที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำเสนอตนเองตามข้อเสนอของ Nosek (2005) ตลอดจนการตระหนักในตน และการปรับตัว ตามที่ Hofmann และคณะ (2005) ได้เสนอไว้ กล่าวคือ การกำกับการแสดงออกของตนมีลักษณะของการควบคุมการแสดงออกทั้งของตนเองและในทางสังคม แสดงออกตามความคาดหวังของผู้อื่น ตามภาวะสันนิษฐานที่ Snyder และ Gangestad (1985) ได้เสนอไว้ในการสร้างมาตรวัดการกำกับการแสดงออกของตน โดยที่บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงมีแนวโน้มที่จะตรวจสอบถึงสิ่งชี้แนะต่างๆทางสังคมอย่างใกล้ชิด เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรฐานภายใน เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกภายในมาใช้ในการแสดงพฤติกรรมออกมา ธรรมชาติของสองลักษณะเช่นนี้จึงทำให้บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงมีความอ่อนไหวต่อสถานการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูง นำไปสู่การปรับตัวทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรายงานเจตคติด้วยแบบรายงานตนเอง จนทำให้เกิดผลของความ

สอดคล้องกันในระดับต่ำระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรง (ด้วยแบบรายงานตนเอง) กับเจตคติที่วัดโดยนัย (ด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย)

เมื่อผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยในกลุ่มผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงกับผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำ พบว่า ตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยมีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันในกลุ่มผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงกับผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำ (สมมติฐานข้อที่ 2.1 และ 2.2) แม้จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม ($z = 1.34, p = .09$, หนึ่งหาง) ตลอดจนเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำด้วยคะแนนความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย พบว่า แตกต่างกันจริง นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยในผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนเองสูง ($M = 0.97, SD = 0.78$) **สูงกว่า**ผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนเองต่ำ ($M = 0.64, SD = 0.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ, $t(108) = 2.50, p < .05$ (สองหาง) (สมมติฐานข้อที่ 2.3)

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเจตคติที่วัดโดยนัยด้วยแบบทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยจะต้องตอบสนองอย่างรวดเร็ว และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบไตร่ตรองก่อนตอบ จึงทำให้การวัดนี้สามารถจับปัญหาการบิดเบือนคำตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมเพื่อทำให้ตนเองดูดีขึ้นได้ ตรงกันข้ามกับเจตคติที่วัดโดยตรงที่ผู้ตอบสามารถตรวจสอบ กลั่นกรองคำตอบก่อนตอบได้ และเปิดโอกาสให้ผู้ตอบบิดเบือนคำตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมเพื่อทำให้ตนเองดูดีขึ้น (มากกว่าการวัดโดยนัย) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงและต่ำมีระดับของความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงและโดยนัย ตลอดจนความไม่สอดคล้องของเจตคติที่วัดโดยตรงและโดยนัย แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำมีความน่าจะเป็นที่จะตอบเจตคติทั้งสองแบบวัดได้อย่างสอดคล้องกันมากกว่า และมีคะแนนความไม่สอดคล้องของเจตคติที่วัดโดยนัยกับที่วัดโดยตรงต่ำกว่า นั่นเป็นเพราะว่าผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำต้องการรักษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติส่วนบุคคลกับการตัดสินใจหรือแสดงออกให้สัมพันธ์กัน ในขณะที่ผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูง มีความน่าจะเป็นที่จะตอบเจตคติทั้งสองแบบวัดได้สัมพันธ์ต่ำกว่า และมีความไม่สอดคล้องของเจตคติที่วัดโดยนัยกับที่วัดโดยตรงสูงกว่า นั่นเป็นเพราะว่ามีความกังวลมากกว่าว่าการแสดงออกและการตัดสินใจของตนออกไปนั้น จะไป

สอดคล้องกับสภาพทางสังคมหรือบุคลิกภาพภายนอกร่วมกับคนอื่นได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ ผลจากการมีบุคลิกภาพเช่นนี้จึงทำให้ผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงมักจะแสดงเจตคติส่วนตัว และพฤติกรรมจริงทางสังคมได้ไม่ค่อยสอดคล้องกัน ปัจจัยด้านสถานการณ์จึงมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูงมากกว่า ส่วนผู้ที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไรก็แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเสมอ เพราะเขายึดมั่นในความคิดที่มาจากภายในมากกว่าสถานการณ์ภายนอก สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Czellar (2003); DeBono และคณะ (1995)

ในขณะที่ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับการลวงทางสังคมสูง และอาจจะมีความเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางสังคม คล้ายคลึงกับตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตน กลับพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนสูงกับผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนต่ำไม่แตกต่างกัน ($z = 0.04, p = .34$, หนึ่งหาง) (ตามสมมติฐานข้อที่ 2.1 และ 2.2) ซึ่งเป็นผลที่สอดคล้องกันเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความไม่สอดคล้องระหว่างต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยในผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนต่ำ ($M = 0.85, SD = 0.73$) ไม่แตกต่างจากในผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนสูง ($M = 0.78, SD = 0.74$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ, $t(100) = 0.45, p = .651$ (สองหาง) (สมมติฐานข้อที่ 3.3) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับของบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนที่ต่างกันมีความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย และความไม่สอดคล้องของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แม้ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนจะเกี่ยวข้องกับการลวงทางสังคม แต่ก็เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ต้องมีการจัดกระทำให้มีผลประโยชน์ต่อผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนสูง แต่การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการรายงานเจตคติเท่านั้น การวัดความสัมพันธ์ของเจตคติที่ได้วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยในทั้งผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนสูงกับผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนต่ำจึงสัมพันธ์กันอย่างไม่แตกต่างกัน

ข้อค้นพบจากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 ทำให้ทราบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยนั้นแตกต่างกันตามระดับของการกำกับการแสดงออกของตนจริง แต่ไม่แตกต่างกันตามระดับของบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่สนับสนุนสมมติฐานบางส่วน

โดยใช้ตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตน และตัวแปรบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียน เพื่อทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย ซึ่งเป็นคะแนนความไม่สอดคล้องของการวัดเจตคติด้วยมาตรจำแนกความหมายและมาตรวัดระดับความรู้สึกโดยรวม กับการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีเพียงตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนเท่านั้นที่สามารถอธิบายความแปรปรวนในความไม่สอดคล้องของคะแนนเจตคติที่ได้จากการวัดสองรูปแบบได้ โดยผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนและตัวแปรบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกับความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย เท่ากับ .18 ($R = .18, p < .05$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยได้ร้อยละ 3.2 ($R^2 = .032, p < .05$) มีเพียงตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนเท่านั้นที่มีน้ำหนักในการทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) = .18 ($p < .05$) นั้นหมายความว่า ในบุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูง เจตคติที่แสดงออกผ่านการวัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย ย่อมมีความไม่สอดคล้องกับการวัดโดยนัยสูงขึ้น ในขณะที่ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแมคคิเวลเลียนไม่มีความเกี่ยวข้องกับความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยเลย

จากข้อเสนอของ Greenwald และ Banaji (1995) ที่มองว่าความขึ้นชอบโดยนัยเป็นลักษณะของความคิดเห็นที่บุคคลไม่เต็มใจ หรือไม่สมารถที่จะรายงานออกมาได้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า 1) บุคคลไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้ และ 2) ความคิดเห็นส่วนตัวอาจจะเป็นสิ่งยอมรับไม่ได้ทางสังคม บุคคลจึงต้องนำเสนอความรู้สึกหรือความคิดเห็นในลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการทางสังคม หรือ บิดเบือนคำตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมเพื่อทำให้ตนเองดูดีขึ้น สอดคล้องกับ Kim (2003) ที่มองว่าการบิดเบือนคำตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมเพื่อทำให้ตนเองดูดีขึ้นเป็นอุปสรรคหลักของการวัดเจตคติด้วยแบบรายงานตนเองอยู่แล้ว ประกอบกับปัจจัยด้านบุคลิกภาพบางอย่างซึ่งเป็นเสมือนการลวงทางสังคม การรายงานเจตคติด้วยการตอบแบบสอบถามจึงเปิดโอกาสให้บุคคลได้ใคร่ครวญก่อนตอบ อาจจะทำให้เกิดขึ้นเมื่อผู้ตอบไม่เต็มใจที่จะรายงานความคิดเห็นออกมาในแบบรายงานตนเองหรืออาจจะเป็นไปได้ว่าบุคคลไม่สามารถรายงานความคิดของตนที่ซ่อนอยู่ในจิต จึงเกิดการปรับการแสดงความคิดเห็นขึ้นใหม่

การกำกับการแสดงออกของตน ซึ่งเป็นแนวโน้มของบุคคลในการตระหนัก และควบคุม การแสดงออกของตนให้เหมาะสมกับความต้องการของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม รวมถึงระดับการ เอาใจใส่ในการแสดงออกของผู้อื่นต่อตน ซึ่งส่งผลต่อบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในลักษณะที่ แตกต่างกันไป (Snyder, 1974; นิตยา รัตนพิชิต, 2534) เมื่อมีการกำกับการแสดงออกของตนสูงขึ้น การแสดงเจตคติด้วยการวัดโดยตรงอาจจะเกิดการปรับเปลี่ยน (altered) ในขณะที่การตอบสนอง ผ่านการวัดโดยนัยที่เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติรวดเร็วไม่เปิดโอกาสให้มีการปรับเปลี่ยนได้ ดังนั้น การ กำกับการแสดงออกของตนจึงมีผลต่อความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยนัยกับเจตคติที่วัด โดยตรงและความไม่สอดคล้องนี้ย่อมต่ำลง เมื่อมีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำลง เป็นไป ตามโมเดลที่มีแรงจูงใจและโอกาสเป็นตัวทำนายของ Fazio และคณะ (1995) ที่เสนอว่าระดับ ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีวัดเจตคติโดยตรงและโดยนัยขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านแรงจูงใจและโอกาสที่ บุคคลใช้ในการวัดเจตคติโดยนัยซึ่งเป็นการวัดที่เป็นการแสดงออกแบบทันทีทันใด ไม่มีเวลาหรือ โอกาสที่จะคิดวิเคราะห์ก่อน ขาดแรงจูงใจหรือโอกาสที่จะคิดวิเคราะห์ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่ง ตรงข้ามกับการวัดเจตคติโดยตรงที่บุคคลสามารถพิจารณาและประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจต คติได้ ในสถานการณ์ที่ต่างกันเช่นนี้จึงทำให้ความสัมพันธ์ของการวัดเจตคติโดยนัยและโดยตรง ต่ำลง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่าตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนและบุคลิกภาพ แบบแมคคิเวลเลียน จะสามารถอธิบายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยนัยกับที่วัด โดยตรงได้ โดยที่แนวโน้มที่บุคลิกภาพทั้งสองแบบจะมีผลต่อการแสดงเจตคติที่เป็นไปตามความ คาดหวังทางสังคมมากกว่าความรู้สึกรหรือการแสดงเจตคติที่แท้จริง ซึ่งทำให้เกิดความไม่ สอดคล้องกันขึ้นระหว่างคะแนนเจตคติที่วัดโดยตรงกับคะแนนเจตคติที่วัดโดยนัย สมมติฐานนี้ สนับสนุนเพียงบางส่วนเท่านั้น มีเพียงตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนเท่านั้นที่มีอำนาจ ทำนายความไม่สอดคล้องได้ Hofmann และคณะ (2005) กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแปรการกำกับการ แสดงออกของตนที่มีต่อระดับความสอดคล้องของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยว่ายังไม่ี ความชัดเจน แต่โดยภาวะสันนิษฐานของตัวแปรการกำกับการแสดงออกของตนที่มีทั้ง 1) การ ปรับตัว โดยที่บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำจะมีแนวโน้มที่จะปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์น้อยกว่าบุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนสูง และ 2) การตระหนักในตน ซึ่ง เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นภายในบุคคล โดยที่บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของตนต่ำจะมีความ ตระหนักต่อความรู้สึกนึกคิดภายในมากกว่าสถานการณ์ (มากกว่าบุคคลที่มีการกำกับการ

แสดงออกของตนสูง) เพราะฉะนั้นแล้ว ในทัศนะของ Hofmann และคณะจึงมองว่าตัวแปรทำนายนี้ยังเป็นตัวแปรที่ต้องทดสอบอีกครั้งและยังมีข้อสนับสนุนที่ไม่แข็งแกร่งพอ การที่จะสรุปว่าตัวแปรการทำกับการแสดงออกของตนทำนายความไม่สอดคล้องระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยไม่มีผลสรุปที่แน่ชัด (inconclusive)

แต่อย่างไรก็ตาม Nosek (2005) กล่าวว่า ตัวแปรการนำเสนอตนเองเป็นตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนในความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงและการวัดโดยนัยได้ไม่มากนัก เช่น การศึกษาเจตคติต่อทางเกย – กระโปรง ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำเสนอตนเองต่ำ เกี่ยวข้องกับความละเอียดอ่อนทางสังคมต่ำ และไม่มีการบิดเบือนคำตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมเพื่อทำให้ตนเองดูดีขึ้น แต่กลับพบความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยในระดับต่ำ ($r = .15$) ในประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางสังคมสูง เช่น การศึกษาเจตคติต่อชาวอเมริกันผิวดำ – ชาวอเมริกันผิวขาว กลับมีความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยในระดับสูง ($r = .55$) Nosek จึงสรุปว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนในความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงและการวัดโดยนัยได้มากกว่าการนำเสนอตนเอง คือ ความเข้มของเจตคติ หรือความเข้มของการประเมิน ความแตกต่างของเจตคติ และ ความเป็นขั้วของเจตคติ หรือแม้แต่ในงานวิจัยของ Choma และ Hafer (2009) ที่ศึกษาถึงจุดยืนทางการเมืองของนักศึกษาชาวแคนาดา (ความเป็นเสรีนิยม หรืออนุรักษนิยม) เพื่อทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวัดโดยตรงด้วยมาตรวัดการระบุตำแหน่งของตนและการวัดโดยนัยที่วัดด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย โดยมองว่าระดับความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของระดับความซ้ำของในเรื่องการเมือง ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความคล้ายคลึงกับตัวแปรความเข้มของเจตคติ ตามข้อเสนอของ Nosek หรือ ความสำคัญของเจตคติ และความรู้ ตามข้อเสนอของ Hofmann และคณะ (2005) Choma และ Hafer พบว่า ระดับความสัมพันธ์ของการวัดสองแบบสัมพันธ์กันเพียงในระดับต่ำ ($r = .48$) (ซึ่งเป็นระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยเพื่อศึกษาเจตคติต่อกลุ่มทางการเมืองในครั้งนี้) ทั้งนี้ระดับความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับความซ้ำของในเรื่องการเมืองหรือระดับความเข้มข้นของความรู้ทางการเมืองของบุคคล การที่พบว่าความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงกับการวัดโดยนัยสูงขึ้นในผู้ที่มีความรู้ทางการเมืองมาก เนื่องจากคนเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้นั้นเพื่อตีความ เจตคติหรือสิ่งเร้าต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ความรู้จึงเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมาก จนทำให้เกิดความชื่นชอบและระบุจุดยืนทางการเมืองของตนเองได้ จนในที่สุดก็แสดงออกอย่างสอดคล้องกันระหว่างเจตคติโดยตรงและเจตคติโดยนัย ดังนั้นแล้ว เพื่อ

ทำนายความไม่สอดคล้องกันระหว่างเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย จึงควรพิจารณาถึงตัวแปร ความเข้มข้นของเจตคติ ความรู้ และความสำคัญของเจตคติมากกว่า นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมองว่า การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะต้องมีเงื่อนไขจัดกระทำ เพื่อค้นหาหลักเกณฑ์กำกับหรือส่งผ่าน ความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยที่แท้จริง เช่น เงื่อนไขที่สถานการณ์การ นำเสนอตนเองสูง และต่ำ หรือ เงื่อนไขที่มีความกังวลสูงและต่ำ

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยที่ใช้ในการวัดเจตคติ ต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทย

จากแนวคิดของ Greenwald และ Banaji (1995) ที่มองปัญญาโดยนัย (implicit cognition) ว่าเป็นร่องรอยของประสบการณ์ในอดีตที่ไม่สามารถประเมินได้ หรือประเมินได้อย่าง ไม่ถูกต้อง เพราะบางครั้งบุคคลไม่สามารถเปิดเผยปัญญาโดยนัยนี้ออกมาภายนอกได้ เพราะ อาจจะสร้างความขัดแย้งกับค่านิยมความเชื่อ หรือบุคคลอาจจะหลีกเลี่ยงไม่กล่าวถึงเพื่อไม่ให้ เกิดผลลบทางสังคมตามมา และบางครั้งอาจเกิดการบิดเบือนคำตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความ คาดหวังทางสังคมเพื่อทำให้ตนเองดูดีขึ้น ตลอดจนการผสานเอาแนวความคิดเรื่องการกระตุ้นของ พื้นฐานความสัมพันธ์เชื่อมโยง และการอนุมานจากการซ่อนเร้นอยู่ภายในของรูปแบบการ ตอบสนองที่แตกต่างกันไปตามระดับของการเข้าถึงเจตคติ ทำให้วิธีการวัดโดยนัยกลายมาเป็นอีก ทางเลือกหนึ่งในการศึกษาเจตคติภายใต้ฐานความคิดข้างต้น วิธีการวัดเจตคติโดยนัยที่เป็นที่นิยม วิธีหนึ่ง คือ การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 ที่นำเสนอการทดสอบการ เชื่อมโยงโดยนัยออกมา ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นวงกว้างถึงความตรงและความ น่าเชื่อถือของเครื่องมือวัดประเภทนี้

อย่างไรก็ตาม ผลจากการพัฒนาการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยมาทดสอบด้วย ภาษาไทยในเชิงประยุกต์ เพื่อวัดเจตคติของนิสิตต่อกลุ่มทางการเมืองในประเทศไทยครั้งนี้พบว่า มี คุณค่าอย่างยิ่ง และสามารถลดข้อกังขาในประเด็นวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียงลำดับของการ จับคู่หมวดหมู่กับงาน เช่น การที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบบางคนได้จับคู่รูปภาพแกนนำของกลุ่มคน เลือเหลือกับคำทางบวกก่อน อาจจะจับคู่ในงานลำดับต่อมาได้ยากขึ้นเมื่อต้องสลับข้างกัน (กลุ่ม คนเลือเหลือกับคำทางลบ) แตกต่างจากผู้ที่ได้จับคู่กลุ่มคนเลือเหลือกับคำทางลบก่อน การ วิเคราะห์ค่าสถิติของการศึกษานี้พบว่าลำดับการจับคู่ไม่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบโดยรวม เพราะได้ออกแบบเพื่อสุมให้ผู้ร่วมการทดลองได้รับการทดสอบช่วยลดอิทธิพลเรื่องลำดับได้ นั่นคือ

สุ่มให้ผู้ร่วมการทดลองได้รับชุดงานแบบสุ่ม เรียกกระบวนการนี้ว่า “การถ่วงน้ำหนักให้สมดุลกัน (counterbalancing)”

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้ทดสอบลำดับของการวัดเจตคติโดยตรงที่วัดจากมาตรจำแนกความหมายและมาตรประเมินความรู้สึกโดยรวมและการวัดเจตคติโดยนัยที่วัดจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยก็พบว่าลำดับของการทดสอบมีอิทธิพลต่อระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ลดข้อกังขาของปัญหาที่ Fazio (1995 อ้างถึงใน Lane และ คณะ, 2007) ได้กล่าวไว้ว่า ระดับของโน้ตทัศน์อาจจะเข้าถึงเจตคติในบุคคลที่ได้รับการทดสอบเจตคติที่วัดโดยตรงก่อนแล้วมาทำแบบทดสอบเจตคติที่วัดโดยนัยได้มากกว่า และมองว่าการทดสอบเจตคติที่วัดโดยตรงก่อนจะช่วยเปิดโอกาสให้ภาวะสันนิษฐานของการวัดสองแบบมีความคล้ายคลึงกันมากขึ้น เนื่องจากมีความสัมพันธ์กันสูงขึ้น ทำให้ระดับความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยแตกต่างกันขึ้นอยู่กัลำดับของการทดสอบเจตคตินั้นเอง (หรือเรียกว่าลำดับการทดสอบเป็นตัวแปรกำกับ) ผลการทดสอบของผู้วิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาอภิวิเคราะห์ของ Hofmann และคณะ (2005) ที่แสดงให้เห็นว่าระดับความสอดคล้องกันของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยไม่แตกต่างกันเมื่อวัดโดยตรงก่อนที่จะทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย หรือวัดการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยก่อนที่จะทดสอบด้วยการวัดโดยตรง Nosek และคณะ (2005) ยังได้ยืนยันข้อสรุปข้างต้นด้วยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 10, 000 คน ซึ่งเป็นการศึกษาเจตคติมากกว่า 57 เรื่อง พบว่าลำดับของการทดสอบไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัยแต่อย่างใด

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ตอบสนองในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในรอบที่ให้ตอบสนองต่อกลุ่มคนเสื้อเหลืองกับคำทางบวกหรือกลุ่มคนเสื้อแดงกับคำทางลบ ได้แตกต่างจากรอบที่ให้ตอบสนองต่อกลุ่มคนเสื้อแดงกับคำทางบวกหรือกลุ่มคนเสื้อเหลืองกับคำทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้แล้ว การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในครั้งนี้มีระดับความเที่ยงหรือความสอดคล้องภายในค่อนข้างสูง [$r(187) = .75, p < .001$] สอดคล้องกับงานอภิวิเคราะห์ของ Hofman และคณะ (2005) ที่รวบรวมงานวิจัยกว่า 50 เรื่อง พบว่า การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยมีค่าความสอดคล้องภายในเฉลี่ยที่ .79 ในช่วง .70 ถึง .90 ตัวเลขนี้นับว่าสูงกว่าการวัดโดยนัยด้วยวิธีอื่นๆ ในขณะที่ความน่าเชื่อถือของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยการทดสอบซ้ำ (test-

retest reliability) พบว่ามีค่าในช่วง .25 ถึง .69 โดยที่ค่าเฉลี่ยและค่ามัธยฐานของความน่าเชื่อถือของการทดสอบซ้ำมีค่าเท่ากับ .50 เช่น ในการศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยก็มีค่าความน่าเชื่อถือของการทดสอบซ้ำ (เท่ากับ .69) สูงกว่าการทดสอบโดยนัยด้วยวิธีอื่นๆ อีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว ข้อวิจารณ์เรื่องความคุ้นเคยในคำศัพท์ หรือรูปภาพที่นำมาใช้ในการทดสอบต่อความเร็วที่ใช้ตอบสนองก็พบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า แม้จะแยกทดสอบในเงื่อนไขที่มีความคุ้นเคยต่อสิ่งเร้าสูงและต่ำ คะแนนความเข้มข้นของการเชื่อมโยงในสองเงื่อนไขก็ไม่แตกต่างกัน (Ottaway, Hayden, & Oakes, 2001)

ผู้วิจัยได้นำการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยไปทดสอบหาความตรงด้วยวิธีการทดสอบกับกลุ่มที่รู้ลักษณะอยู่แล้วในกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าเป็นผู้ที่นิยมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือ “กลุ่มคนเสื้อเหลือง” ซึ่งก็คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติศาสนกิจตามแนวสันติอโศก และกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าเป็นผู้ที่นิยมกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือ “กลุ่มคนเสื้อแดง” โดยเป็นผู้ที่เปิดเผยมตนเองว่าเป็น “คนเสื้อแดง” เคยมีประสบการณ์ทางด้านการเมือง เช่น การชุมนุม การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และเคย หรือยังคงดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงรวม 22 คน ก็พบว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างต้องตอบสนองด้วยการกดปุ่มเพื่อจัดประเภทรูปภาพใบหน้าของแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง/กลุ่มคนเสื้อเหลือง และคำคุณศัพท์ทางบวก/ทางลบ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่นิยมกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นิยมกลุ่มคนเสื้อแดงต่างก็สามารถตอบสนองในรอบที่ให้ตอบสนองซึ่งรูปภาพที่เป็นแกนนำของกลุ่มที่ตนชื่นชอบกับคำที่มีความหมายทางบวกได้เร็วกว่าและใช้เวลาน้อยกว่ารอบที่ตอบสนองต่อกลุ่มตนกับคำทางลบ หรือกลุ่มตรงข้ามกับคำที่มีความหมายทางบวก

วิธีการทดสอบกับกลุ่มที่รู้ลักษณะอยู่แล้วช่วยทำให้เห็นว่าการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเป็นเครื่องมือวัดที่สามารถจำแนกการเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมต่างๆ ได้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น การวัดเจตคติต่อชาวเยอรมันตะวันออกและเยอรมันตะวันตก เมื่อใช้การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยวัด ทั้งชาวเยอรมันตะวันออกและเยอรมันตะวันตกต่างก็มีคะแนนความชื่นชอบกลุ่มตนสูงกว่ากลุ่มอื่น (Kuhnen et al., 2001 อ้างถึงใน Lane et al., 2007) นอกจากนี้ ในการศึกษาเจตคติต่อการสูบบุหรี่ เมื่อใช้การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยวัดเจตคติ ก็พบว่าในผู้ที่สูบบุหรี่แสดงเจตคติ

ตอบหรือเป็นไปในทิศทางบวก และแสดงอัตลักษณ์ในการเป็นผู้ตอบที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ตอบหรือ (Swanson, Rudman, & Greenwald, 2001 อ้างถึงใน Lane et al., 2007) เป็นต้น

ข้อสรุป

การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยครั้งนี้จึงนับได้ว่าเป็นการประยุกต์เอารูปแบบการวัดโดยนัยมาใช้ศึกษาในประเด็นทางการเมืองในสังคมไทยได้วิธีหนึ่งที่น่าดึงดูดใจอย่างยิ่ง แม้การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยจะได้รับความนิยมและทดสอบถึงความตรงมาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นอีกมากมายที่ยังต้องวิพากษ์วิจารณ์และต้องทดสอบ เพื่อสร้างความรู้และสร้างความเข้าใจถึงกลไกของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยต่อไป เช่น ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดในปัญญาโดยนัย อำนาจในการทำนายพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่อาจจะทำให้เข้าใจและทราบถึงกลไกที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แทนที่จะมุ่งเพียงตอบปัญหาความสอดคล้อง (หรือไม่สอดคล้อง) กันของเจตคติที่วัดโดยตรงกับที่วัดโดยนัย หรือตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับความสอดคล้องเพียงเท่านั้น เพราะเราได้ทราบคำตอบแล้วว่าระดับความสัมพันธ์ของการวัดโดยตรงและโดยนัยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง การศึกษาในขั้นต่อไปควรให้ความสำคัญกับการตอบคำถามว่าเมื่อใดและเพราะสาเหตุใดรูปแบบและความสัมพันธ์ลักษณะนี้จึงเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างทฤษฎีปัญญาทางสังคมที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

